

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
Slovenský komitét slavistov

Slov centrum
slav excelentnosti
SAV

© Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
© Slovenský komitét slavistov

EDITORKA

Mgr. Katarína Žeňuchová, PhD.

RECENZENTI

Doc. PhDr. Hana Hlôšková, CSc.

Doc. ThLic. Miloš Lichner SJ, D.Th.

TECHNICKÁ REDAKCIA

Mgr. Juraj Molčányi

Publikácia je súčasťou riešenia výskumných úloh Centra excelentnosti SlovSlav Dejiny slovenskej slavistiky 19.-20. storočia. Postavy slovenského národného obrodzenia (Anton Bernolák, Pavol Jozef Šafárik, Ján Kollár, Ľudovít Štúr, Pavol Dobšinský, Jonáš Záborský) + Ján Stanislav – ich činnosť a dielo v európskom kontexte.

ISBN 978-80-89489-21-3
EAN 9788089489213

Katarína Žeňuchová (ed.)

Ľudová próza na Slovensku v kontexte dejín slavistiky

Bratislava 2015

Zoznam autorov príspevkov

Др. Ольга Николаевна Афиногенова, кандидат филологических наук
Церковно-научный центр «Православная энциклопедия», Москва

Проф. Ольга Владиславовна Белова, доктор филологических наук
Институт славяноведения РАН

PhDr. Martina Vocánová, PhD.

Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií FF UCM v Trnave

Mgr. ThLic. Walerian Bugel, Dr.

Katedra liturgickej teológie Cyrilometodskej teologickej fakulty v Olomouci

Mgr. Lubomír Gábor

Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UMB v Banskej Bystrici

Doc. PaedDr. Martin Golema, PhD.

Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UMB v Banskej Bystrici

Доц., др. Жанна Янковская

Национальный университет «Острожская академия», Острог

Dr.hab. Ewa Kocój

Instytut Kultury Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Mgr. Tomáš František Král

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Doc. PhDr. Šimon Marinčák, PhD.

Centrum spirituality Východ-Západ Michala Lacka v Košiciach

Mgr. Tomáš Mrňávek, D.S.E.O.

Apoštolský exarchát řeckokatolické církve v České republice, Praha

Mgr. Jana A. Nováková, PhD.

Parrésia – revue pro východní křesťanství

Mgr. Jana Pácalová, PhD.

Ústav slovenskej literatúry SAV

Mgr. Tomáš Pešek, PhD.

Košice

Mgr. Michal Řoutil, Ph.D.

Ústav východního křesťanství HTF UK Praha

Mgr. Dominika Tekeliová, PhD.

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV

Др. Марина Михайловна Валенцова, канд. филологических наук
Институт славяноведения РАН

Mgr. Svetlana Vašíčková

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV

Prof. PhDr. Peter Zubko, PhD.

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV

Mgr. Katarína Žeňuchová, PhD.

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV

Obsah

Úvod.....	7	
<i>Jana Pácalová</i>		
Archeológia pamäti		
Pavol Dobšinský a výskum dejín slovenskej rozprávky na príklade Codexov tisoovských.....		9
<i>Katarína Žeňuchová</i>		
Zápisy ľudovej prózy v zbierke Samuela Cambela K otázkam jej edičného sprístupnenia		29
<i>Martina Bocánová</i>		
Význam zbierky Jiřího Polívku pre súčasné folkloristické bádanie. K limitom záznamu ústnej ľudovej tvorby		43
<i>Dominika Tekeliová</i>		
Zbierka ľudovej prózy Františka Šujanského – lingvistické a folkloristické aspekty.....		55
<i>Марина Михайловна Валенцова</i>		
Обман: сказочная функция, фольклорный мотив и магический прием.....		63
<i>Ольга Белова</i>		
Народно-христианские легенды этнокультурного пограничья о локальных вариантах общеславянских сюжетов		75
<i>Peter Zubko</i>		
Kresťanský svet v Dobšinského zbierke Prostonárodných slovenských povestí		91
<i>Lubomír Gábor</i>		
Baláž z Dobšinského <i>Prostonárodných slovenských povestí</i> . Pohansko-kresťanský synkretizmus ako možná výkladová schéma ľudovej rozprávky.....		113

Ewa Kocój

Bizantyjsko-słowiańska literatura pseudo-kanoniczna (apokryficzna)
i jej wpływ na folklor oraz ikonografię Europy Środkowo-Wschodniej –
przyczynę do badań.....133

Ольга Николаевна Афиногенова

Богомилское сказание об архангеле Михаиле159

Светлана Вашичкова

Апокрифические мотивы в Углянском учительном евангелии165

Жанна О. Янковська

Рецепція архетипних образів *хліба* та *дороги*
в українській літературній прозі першої половини XIX століття187

Šimon Marinčák

Ľudová viera a kresťanská liturgia
v slovanskom prostredí do mongolských vpádov
Na príklade oficiálnej dokumentácie štátno-ekleziastického charakteru209

Tomáš Mrňávek

Od chrámu ke kostelu, od pohana ke křesťanu221

Martin Golema

Smrtná nedel'a – kresťanské a predkresťanské prvky
vo veľkopôstnych jarných dievčenských obradoch a hrách
u západných Slovanov239

Tomáš František Král

Přirozené poznání Boha a apel na změnu názorové perspektivy
epistemologie listu Římanům a 1. listu Korintským.....257

Tomáš Pešek

Obraz římskeho cisára a úcta k ikonám – súvislosti, inšpirácie277

Walerian Bugel

Mezi dekonstrukcí křesťanské liturgie a návratem k přírodním náboženstvím –
náboženské obřady bezpopoveckých konfesně-obřadních skupin
Pokus o charakteristiku295

Jana A. Nováková, Michal Řoutil

Sežehli svá těla, duše však v ruce Boží přinesli?
K rané teologické polemice ruských staroobřadníků o smrti sebeupálením.....337

Úvod

Predložený súbor štúdií predstavuje výsledky vedeckej práce viacerých členov výskumného tímu Centra excelentnosti SAV *Dejiny slovenskej slavistiky 19.-20. storočia. Postavy slovenského národného obrodzenia (Anton Bernolák, Pavol Jozef Šafárik, Ján Kollár, Ľudovít Štúr, Pavol Dobšinský, Jonáš Záborský) + Ján Stanislav – ich činnosť a dielo v európskom kontexte*. V rámci riešenia spomínaného výskumného projektu sa 8.-9. októbra 2014 uskutočnila interdisciplinárna vedecká konferencia *Ľudová próza v kontexte dejín slavistiky*, na ktorej výsledky svojich výskumov predstavili popri členoch riešiteľského kolektívu aj ďalší domáci i zahraniční bádatelia z Ruska, Ukrajiny, Poľska a Českej republiky.

Autori súboru sa vo svojich prácach venujú vybraným osobnostiam 19. storočia, ktorí sa významne podieľali na zbieraní, vydávaní a šírení folklórnej prózy a zároveň majú významný podiel aj na kreovaní prvých teoretických náhľadov na problematiku ľudovej rozprávky. Patrí k nim P. Dobšinský, J. F. Rimavský, A. H. Škultéty, J. Polívka, S. Cambel, F. Šujanský a ďalší. Jednotlivé vedecké štúdiá konfrontujú romantické koncepty a východiská zberateľských a vydavateľských aktivít v širších slovanských i neslovanských kontextoch s dôrazom na vývinový aspekt, zameriavajú sa na vzťah autentického folkloristického záznamu a jeho umeleckého spracovania v žánrových podobách ľudovej prózy, najmä ľudovej rozprávky.

Publikáciu dopĺňajú aj vedecké štúdiá venované slovanskému kultúrno-historickému a religióznemu priestoru v interakciách kresťanských a predkresťanských tradícií, najmä ľudovým náboženským predstavám a rituálom v systéme kresťanských obradov a vo folklórnych textoch sprevádzajúcich obrad, ďalej hagiografiám latinskej i byzantskej tradície a ich uplatneniu sa aj vo folklórnych žánroch, ľudovej religiozite a pohansko-kresťanskému synkretizmu.

Editorka